

»Der står mange otiumheste rundt omkring. Mange af de heste er først blevet brugt, dernæst dømt; ikke egnet, og så kasseret som en brugtvogn. Når vi kalder det otium, er det så virkeligheden, eller blot en undskyldning for at vi ikke selv gider at have ansvaret?«

Du'r ikke – væk

- en snak om værdi

Forleden dag blev jeg kontaktet af en hesteejer der ønskede at sælge sin hest, der efter en skade ikke længere kunne opfylde sin funktion som ride- og konkurrencehest. Ugen forinden havde en anden hesteejer forsøgt at forære sin hest bort, med den hest fulgte en benskade, men det forlød at hesten med rette behandling kunne blive rimelig smertefri, og fungere som selskabshest i fremtiden. Ordene fra ejeren hang i mine ører endnu: *»Det er jo dyrt at holde hest og det kunne jo være du kunne hjælpe den videre, det er en ret værdifuld hest, men du må få den gratis«.*

Jeg har for vane at tænke højt og min første tanke var *»Det er jo et ganske generøst tilbud, men har du tænkt over at det er ligeså dyrt for den fremtidige ejer, som det vil være for dig at beholde den. Og hvad mener du egentlig når du siger værdifuld?«*

»Skal hesten sælges, er den meget værd. Bliver hesten halt, er den ikke noget værd. Vi har taget de bedste år af hestens liv, og hestens værdi er bestemmende for, hvorvidt en påkrævet behandling bliver igangsat«

En hesteejer har gode hensigter med ønsket om at finde hesten det allerbedste otium, når man nu alligevel er i gang med at kassere den som brugsdyr. Jeg undrer mig dog hver gang og finder det interessant at spørge om hvad der driver os til at skaffe-, og afskaffe kæledyr. Spørgsmål der nok kan provokere nogle kæledyrs ejere, men som man bør forholde sig til:

Hvorfor anskaffede du dig det levende væsen, du nu vil af med? Hvad betyder det have ansvar som dyreejer? Hvor længe havde du forestillet dig at beholde dyret? Hvad skal der ske med dyret den dag hvor hesten/hunden/katten bliver syg eller får en skade?

Værdifuld eller værdiløs

Jeg selv er ikke sat i verden for at samle op, hvad andre kaster fra sig. Alligevel påtog jeg mig for nogle år siden ansvaret for en ubrugelig hest. Der er faste udgifter forbundet med alle dyr uanset deres funktion.

Du tænker måske på hvor dyrt og hvor dumt det er at overtage en ubrugelig hest. Ja, måske det var dumt, hesten var ubrugelig, uden værdi – og dog: For i dag har jeg en særlig hest gående, den er så særlig at der nok ikke findes nogen hest mage til. Det siger jeg meget skråsikkert, fordi normalt ville et lille føl med et sådant handikap straks blive aflivet.

»Værdi gøres op i penge, eller følelser – og baseres på vurdering.

Hestens værdi er konstant til vurdering.

En bekendt af mig fandt blandt sine avlede føl, et hingsteføl med en lille bule i ryggen, og mente den var blevet trådt på eller klemt som nyfødt.

Sådan et føl er for dyrt at fodre på, risikoen for at den hverken kan bruges eller sælges, er for stor for avleren. Der er var dog en chance for at bulen ville rette sig. Jeg overtog føllet da jeg var villig løbe den risiko, måske det kunne komme det lille pus tilgode.

Det lille føl blev bedste legekammerat med mine egne føl. Den legede bideleg, løb om kap med de andre føl og voksne heste og var en dejlig stor hestebaby, et rent livsstykke. Som 2 åring var skævheden forværret, røngten billeder, viste scorliose i ryggraden.

En bekymret dyrlæge, advarede om at den lille hest aldrig ville kunne bruges til ridning, og rådede mig til at overveje konsekvenserne ved at lade sådan en hest leve.

Beslutningen blev dog at hvis hesten viste velfungerende og normal hestadfærd, uden tegn på smerte, skulle den have lov at være hest.

En handikappet hest - uden værdi?

Adfærd

Jeg måtte revidere mine opsatte kriterier, for hesten var meget anderledes end andre heste. Fysisk blev den hesteudgaven af klokkeren fra Notre Dame – Quasimodo. Kikset, underlig, mærkelig og akavet i sin fysik. Den burde med sin skæve, stive ryg ikke have sine islandsheste gangarter, men denne lille gæve gut, viste alle fem gangarter på marken! Den lavede pjattede bukkespring, hvinede af fryd og var i front når flokken galopperede og legede på folden i de kølige aftentimer.

Dens sind og opfindsomhed var bemærkelsesværdig, den søgte mere øjenkontakt og brugte øjnene anderledes i menneskelig kontakt, den var hurtigt i sin opfattelse, og regnede selv løsninger ud. Den opfandt aktiviteter og tiltrak sig dermed opmærksomhed. Fx samlede den ting op (grene, sten, løbsk

plastik, baljer mm) og afleverede foran mine fødder. Dens reaktionsmønster sammeliget med resten af flokken, var anderledes. Den fandt på at gå væk fra flokken og hjem for at vrinske »sladrende« da en anden hest var kravlet igennem hegnet og vandret ud på kornmarken. Umiddelbart var det ikke normal hestadfærd, men smertefri var den.

En ganske særlig hest

Ud af mange flere eksempler der beskriver hesten endnu bedre, vælger jeg også dette: Jeg skulle aflevere en hoppe tilbage på marken efter en ridetur. Flokken af heste ventede ved ledet da jeg åbnede ind til dem. Ved et uheld ramte hegnet jorden, og et højt smæld fra det strømførende hegn, sendte min hoppe af sted i flugt. Tøvet der var hængt til grimen, forfulgte ubamhjertigt den skrækslagne hest. Min lille handikappede 2-åring,

brød ud af flokken, satte i fuld galop efter hoppen imens den vrinskede. Inden de to heste nåede enden af folden, havde den lille 2-åring indhentet den flygtende hoppe. Det næste der skete sætter ordet »værdi« i et helt anderledes perspektiv.

Begge heste sagtnede farten og stod stille, 2-åringen nippede fast i tovet med læberne, tyggede lidt på det, samlede det op og holdt fast. Kiggede op imod flokken, og småvrinskede. Drejede hovedet og nussede hoppen lidt på halsen under manen. Den drejede igen hovedet imod flokken, der langsomt satte i bevægelse i skridt mod de to (jeg med). 2-åringen blev stående (beslutsomt!) indtil flokken havde omringet dem. Da jeg rakte hånden frem, strakte han sin hals, så hans mule nåede min hånd, slap sit tag i tovet, og lod det falde i min hånd.

Så var det overstået, ringen af heste opløstes, de holdt sig i nærheden imens de græssede. Jeg fjernede grimen fra hoppens hoved og lod de to i fred. De nussede hinanden, hvorefter de græssede sammen side om side. Siden har de to heste været særligt knyttet til hinanden.

Hvilken værdi har hesten? Kan man tale om økonomisk værdi, følelsesmæssig værdi, brugsværdi eller noget helt andet?

Umiddelbart er denne hest, kun en udgift for mig, med foder, opstaldning, tandraspning, vaccination, smed og dyrlægebesøg, røngtenbiler og løse tillægsudgifter. Den kan ikke rides, så jeg kan ikke bruge den til noget. Den er vel egentlig kun til overs, en byrde, en kæmpe udgift!

Hestens værdi Kommer tydeligt til udtryk via det særlige bånd til omtalte hoppe. Den er midt i hierakiet. Accepteret af alle i flokken, og mere end det. Der er en særlig respekt om hesten, flokken giver ham alt den plads han ønsker. Hesten udviser meget mod og ro, og ofte optræder den med en støttefunktion for nogle af de andre heste. Hesten har værdi for den samlede flok, inde i flokken og for hestene enkeltvis.

Værdifuld udvikling Når man bliver begrænset på et punkt, så udvikler man andre færdigheder, sådan er det også med heste. Vi ejere kan så »gribe bolden« og udvikle på de færdigheder og evner, eller vi kan lade være.

Jeg er overbevist om at min handikappede hest der nu er 6 år, besidder både stjernepotentiale og har X-factor der, hvis det blev udnyttet, kunne betyde en økonomisk gevinst for mig. Men det har jeg valgt, *ikke* at gøre.

I stedet er hesten med sit synlige handicap ofte årsag til diskussion om etik og værdi for eksempel som nu. Hvilket får en anden værdi, end den der normalt diskuteres.

Værdien af hestens liv

Er et værdifuldt hesteliv, ensbetydende med at blive trænet til at optræde, og vise kunster, blive redet på, brugt som redskab til prestige, underholdning, eller økonomisk vinding?

Er det et værdifuldt hesteliv for hesten – for os?

Hestens værdi følger vores behov og vores beslutninger om, hvilken værdi hesten kan få. Men har hesten et mere værdifuldt liv ved at man lader den være, vel at mærke ikke alene på en mark, men giver den muligheden for at leve sit liv i en stor flok, hvor den selv kan vælge sine venner, være blandt sine egne?

Fra denne anderledes om end interessante vinkel, kan en hest, som vi normalt ville dømme »ude«, leve sit liv med opfindsomhed og egen specielle adfærd. Charmerende og fuld af hestevisdom appellerer denne unge hest til at vi mennesker ser på vores egen stive opfattelse af værdi.

Heste inviterer os til at vende blikket mod vores holdning fra »Du'r ikke – væk« til »Vi er alle værdifulde levende væsner«.

På hestens vegne
Ha' det rart, Gitte Sperling